

2018 – MAREA UNIRE și TRIBUNISMUL (XX):

Cum să iasă odată neamul nostru din acest labirint? - două popoare ca ...
doi oameni - "Tripartitul" nu e evanghelie de bucurie!

Cum să iasă odată neamul nostru din acest labirint?
consider două popoare ca pe doi oameni!

protecția privilegiilor ..., pe ruinele libertății

Verböczi enumeră și neamurile pe cari le fulgeră cu anatema iobăgiei eterne și a acestui despotism înfricoșat; el zice că unii sunt Unguri, Sași, Germani, Bohemi și Slavi de legea creștină, alții sunt Români, Ruteni, Sârbi, Bulgari de rătăcirea Grecilor, ...

Eu în adevăr, consider 1848 două popoare ca pe doi oameni! Precum doi oameni nu se pot ajuta unul pe altul, dacă nu-și cunosc lipsurile, nici, nu se pot feri unii de alții dacă nu-și cunosc firea și caracterele chiar așa trebuie să considerăm și două popoare.

Blajul Mica Romă

2018

se unesc ... floarea unei națiuni creștine asupra unui popor creștin

raporturile Românilor cu Ungurii

laboratorul ideologic de la Blaj

Magna Charta Libertatum

Goethe

Elementele și valorile se reintegrează

În prefața lucrării, Petru Pandrea susținea: "Filosofia politico - juridică a lui Simion Bărnuțiu" este un inel dintr'un lanț de modeste monografii și analize care vor pregăti, poate, o "Istorie a doctrinelor politice românești". Materialul istoric-documentar se găsește împrăștiat și neselectat în bibliotecile noastre. Este destul să amintim că numai epoca dela 1848 în Principatele Române ale secolului XIX posedă istorie de primul rang, strânsă în colecții, care își așteaptă într'adevăr interpretul pentru a șterge colbul și a le însufleți la noua viață. Goethe spunea că, orice moștenire nu se păstrează cu adevărat decât, dacă se câștigă în fiecare zi. Nu ajunge o judecătorească trimitere în posesiune la o succesiune testamentară (...). Elementele și valorile se reintegrează de fiecare dată, cu fiecare serie nouă de moștenitori. Se leapădă, firește, cenușa, ca un balast inutil, dar se păstrează facla luminoasă mai departe (...) Simion Bărnuțiu este o figură din patrimoniul politic românesc care a purtat o faclă de dimensiuni impresionante cu ocazia evenimentelor dela 1848 în Ardeal". În discursul său, prezentând toate schimbările pozitive propuse de revoluționarii unguri, Simion Bărnuțiu explică problemele uniunii Transilvaniei cu Ungaria: "... Ce fierbere și ce turbare a căsunat în țară uniunea aceasta, (...) o știm cu toții. (...) adică Ungurii vor prin Uniune să ștergă deocamdată privilegiile Ardealului și, împreună cu privilegiile, să stingă toate popoarele nemaghiare, ca să facă din toate numai o națiune, care să se numească "Națiunea cea mare și tare ungurească". Ungurii leagă toate bunătățile vieții constituționale de uniunea cu Ungaria; (...) și acum uniunea aceasta e la ușă: ce să facem? Ca să-mi pot da părerea, cum să iasă

odată neamul nostru din acest labirint, în care l-au băgat Ungurii de vreo nouă sute de ani încoace, încurcându-l tot mai mult, vă rog, fraților, dați-mi voie ca să expun (...) raporturile Românilor cu Ungurii, de când se află sub dominația ungurească. Eu în adevăr, consider două popoare ca pe doi oameni! Precum doi oameni nu se pot ajuta unul pe altul, dacă nu-și cunosc lipsurile, nici, nu se pot feri unii de alții dacă nu-și cunosc firea și caracterele chiar așa trebuie să considerăm și două popoare. Dați-mi voie ca să arăt ce legătură este între naționalitatea și libertatea, cultura, chemarea și toată viața unui popor, ca de aci să cunoaștem ce să judecăm despre Uniune, și ce să judecăm despre libertatea ce ne-o promet Ungurii drept preț pentru naționalitate. O! de v'ar face cuvântul meu, ca să simțiți cei 944 de ani ai umilirii Românilor, așa cum simte șerbul o zi de domnesc, în care a lucrat de dimineață până seara flămând, ars de soare și bătut! (...) Istoria ne arată că Ungurii nu erau atât de sălbatici când veneau asupra pământului Românilor, decât cum s'au făcut după aceea, mai târziu; cum că ei, putem zice, sunt mai barbari astăzi decât cu o mie de ani înainte! Căci ei, după ce câștigă războiul, nici măcar nu-i constrâng pe Români ca să-l cunoască domn pe Tuhutum, ci Români și-l aleseră Domn de bună voie în locul domnului lor celui căzut; ei nu le iau nici pământul, nici drepturile politice; nu-I constrâng la datine barbare. Ba din contra, Ungurii chiar se fac creștini după legea răsăritului, de care se ținea toată biserica Românilor; ei fac legătură de pace cu Români, în dieta țării și judecând împreună asupra lucrurilor pământului. Români locuiesc pe acest timp în districtele lor românești nesupărați de nimeni, pentru că Ungurii niciodată n'au ocupat țara, peste care își arogă domnia, ei au fost totdeauna mai puțin la număr, și nici nu le trecea prin cap ca să persecute naționalitățile celelalte. Ba încă Ștefan, cel dintâiu rege al Ungurilor, zice că: "regnum unius linguae imbecille est". Atât erau de toleranți Ungurii pe acele timpuri! Păcat însă, că această purtare blândă a Ungurilor nu ține mai mult decât cam până pe la 1291. De aci încoace, ei încep a fi tot mai tiranici atât cu poporul, cât și către alte națiuni, încât, pe la anul 1437, poporul nu mai poate suferi batjocurile nobililor Unguri, de aceea alergă la arme, ca să impună cu putere respectul cu care-i erau datori domniei pământești; și, într'adevăr, putea să creadă cineva că nobilii unguri vor cugeta cum să împace inimile nemulțumite prin ridicarea relelor apăsătoare? Ei însă lucră din contra, căci făcură sfat între dânșii, ca să stârpească pe popor, iar nu cauzele răului. Mijlocul cel mai bun pentru acest scop îl aflară mai marii Ungurilor în uniunea celor trei națiuni: a nobililor dimpreună cu Secuii și Sașii. Când s'ar fi unit Tătarii cu Turcii asupra Românilor, și ar fi mai chemat la acea uniune și pe un popor mîncător de oameni, n'ar trebui să ne mirăm; dar când vedem că se unesc astfel floarea unei națiuni creștine asupra unui popor creștin, care o nutrește în pace și o apără în războiu: de aceasta ne mirăm. Nimeni nu poate să ne spună relele ce s'au vărsat din această fântână înveninată peste tot poporul și în parte peste națiunea română. (...). Ajunge ca Uniunea aceasta n'a fost decât o conspirațiune în contra poporului, care face și așteaptă legi și instituțiuni vrășmașe libertății lui, și priveghiază cu ochi neadormiți ca să nu i se mai roadă lanțurile servituții.

Încă nu se născuse Verböczi pe lume, și uniunea celor trei națiuni înflorea; nobilii cei mai mari dimpreună cu Secuii și cu Sașii jurau mai în fiecare an că nu vor suferi niciodată, ca poporul să ajungă la drepturi egale în țară. După ce văzu lumina zilei acest avocat al tiraniei, care n'ar fi trebuit să iasă niciodată din iad, cele trei națiuni îndată îl cuprinseră cu brațele deschise și sărutară

legile lui ca evanghelia dreptății pe pământ; dar poporul se îmbracă în jale, căci "Tripartitul" pentru popor nu e evanghelie de bucurie, ci îngerul morții celei mai rușinoase în jugul aristocraților.

"Decretul Tripartit" - așa se chiamă cartea legilor scrisă de Ștefan Verböczi - dintr'o parte nimicește personalitatea poporului făcându-l șerb domnilor pentru totdeauna, iară pe de altă parte îi răpește mijlocirea de a-și câștiga cele de trebuință pentru traiul vieții (...), astfel îi stoarce toate puterile, ca să nu mai poată ieși din servitute. Pe popor îl împarte în nobili și țărani. (...) Pe legi de acestea și-au întemeiat Ungurii constituțiunea lor cea faimoasă, ocrotirea privilegiilor sale, pe ruinele libertății poporului. În puterea constituțiunii ungurești, numai nobilimea, cu popii cei mari, și cu oarecare orașe rău reprezentate, au dreptul de a pune legi; poporul e exclus cu totul: el e dator numai cu ascultarea oarbă, cu supunerea pasivă. (...) Cine nu știe că curțile episcopilor catolici sunt locuri privilegiate de tortură?

Cine însă ar cuteza să zică că unei purtări ca aceste ale lor ar fi nelegiuite, când toate sunt bine întemeiate pe constituțiune, pe "Tripartit", pe uz de sute de ani, pe privilegii, pe diplomate regești și împărătești?

Verböczi enumeră și neamurile pe cari le fulgeră cu anatema iobăgiei eterne și a acestui despotism înfricoșat; el zice că unii sunt Unguri, Sași, Germani, Bohemi și Slavi de legea creștină, alții sunt Români, Ruteni, Sârbi, Bulgari de rătăcirea Grecilor, etc. Dar fie de ajuns aceste trăsături, ca să cunoască ce este servitutea și acei ce nu i-au purtat niciodată greutatea, ca să știe toți cum se fac legile și fărădelegile cele mai mari, când sunt apărate de legi; cum dreptul unguresc calcă în picioare pe o mulțime de neamuri, cum le desbracă de demnitate omenească, cum le răpește toate mijloacele de cultură și de apărare, cum dă toate bunătățile și onorurile țării, aristocraților; iar pe popor îl încarcă cu greutate și-l dă legat în mâinile aristocraților, ca pe o vită!"

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2018-marea-unire-si-tribunismul-xx-cum-sa-iasa-odata-neamul-nostru-din-acest-labirint-doua-popoare-ca-doi-oameni-tripartitul-nu-e-evanghelie-de-bucurie-135017.html>

